

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/133/2023
Identifikačné číslo spisu:	6415202245
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6415202245.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne U., rod. L., narodenej XX. E. XXXX, X. L., J. R. XXXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária CIMRÁK s. r. o., Nitra, Štefánikova 7, proti žalovanej obchodnej spoločnosti OTP Banka Slovensko, a. s., Bratislava, Štúrova 5, IČO: 31 318 916, zaniknutej v dôsledku zlúčenia a ktorej právnym nástupcom je Československá obchodná banka, a. s., Bratislava, Žižkova 11, IČO: 36 854 140, o určenie, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovanej, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom, sp. zn. 5C/85/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. apríla 2023, č. k. 14Co/4/2023-357 v spojení s opravným uznesením z 19. júna 2023 č. k. 14Co/4/2023-389, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. apríla 2023 sp. zn. 14Co/4/2023-357 v spojení s opravným uznesením z 19. júna 2023 č. k. 14Co/4/2023-389 z r u š u j e a v e c v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom (v poradí druhým) z 12. novembra 2018 č. k. 5C/85/2015-260, žalobu žalobkyne zamietol (výrok I.), zamietol návrh žalobkyne na prerušenie konania (výrok II.) a priznal žalovanej voči žalobkyni náhradu trov konania v pomere 100 % trov konania (výrok III.). V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že pokiaľ žalobkyňa v spore tvrdila, že zmluva, ktorú uzavrela so žalovaným (zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam), je zmluvou spotrebiteľskou, nie je tento názor správny, pretože základnou podstatnou črtou spotrebiteľskej zmluvy je dodávateľsko-odberateľský vzťah, kde dodávateľ poskytuje spotrebiteľovi určitú službu, resp. tovar, pričom pri takejto dodávateľskej činnosti koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti a spotrebiteľ odoberajúci túto službu, resp. tovar, nevystupuje v rámci svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti, avšak za svoje plnenie prijíma protiplnenie zo strany dodávateľa vo forme poskytovanej služby alebo tovaru. Táto základná črta charakteristický znak spotrebiteľskej zmluvy v záložnej zmluve chýba a zásadne ju od spotrebiteľského charakteru oddeľuje, keď záložná zmluva môže napĺňať znaky spotrebiteľskej zmluvy vtedy, ak je záložný veriteľ v postavení dodávateľa a záložca v postavení spotrebiteľa, pokiaľ sa týka hlavného (zabezpečovaného) vzťahu, smerom ku ktorému je

vzťah založený záložnou zmluvou akcesorickej povahy. Žalobkyňa však ako záložca nie je totožná s osobou spotrebiteľa, sama v uvedenom vzťahu spotrebiteľkou nie je a záložná zmluva je výlučne zabezpečovacím inštitútom, hoci aj slúžiaci na zabezpečenie plnenia vyplývajúceho zo spotrebiteľského vzťahu. Súd prvej inštancie tak uzavrel, že zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti, ktorú uzavreli strany sporu, nie je spotrebiteľskou zmluvou. K námietke žalobkyne, že záložná zmluva neobsahuje všetky náležitosti, nakoľko pohľadávka v nej nie je presne špecifikovaná konštatoval, že záložná zmluva spĺňa všetky predpoklady ustanovené pre jej platnosť podľa ustanovení § 151a, § 151b Občianskeho zákonníka a vymedzenie zabezpečovanej pohľadávky v zmluve nepodlieha prieskumu z pohľadu ustanovení o ochrane spotrebiteľa. K tvrdeniu žalobkyne, že žalovaná ako poskytovateľka úveru nevyvíjala dostatočnú aktivitu a v tom dôsledku nedostatočne zistila majetkové a zárobné pomery, ako podmienok pre poskytnutie úveru dlžníkovi uviedol, že je to predovšetkým osoba dlžníka, ktorý je povinný preukázať a pravdivo uviesť všetky rozhodujúce okolnosti pre posúdenie splnenia podmienok na poskytnutie úveru. Nesplnenie si tejto povinnosti, prípadne neúplné, resp. klamlivé uvádzanie rozhodných a rozhodujúcich okolností v čase žiadania o úver môže mať trestnoprávnu dohru takéhoto konania, čo sa aj naplnilo, keď osoba dlžníka Ing. A. bol uznaný vinným zo zločinu úverového podvodu. Poukázal na to, že v čase uzatvárania záložnej zmluvy mala žalobkyňa vedomosť o tom, za akým účelom sa záložná zmluva uzatvára, čo je jej zmyslom a cieľom a preto mala byť uzrozumená aj s prípadnou možnosťou realizácie predaja zálohu. K argumentácii žalobkyne, že zmluva o zriadení záložného práva je v rozpore s dobrými mravmi a preto je absolútne neplatná, očakávajú, že práve žalovaná pri poskytovaní úveru dlžníkovi bude postupovať s príslušnou odbornou starostlivosťou, keď poukázala na svoju nepriaznivú sociálnu a rodinnú situáciu, súd prvej inštancie konštatoval, že nie sú tieto skutočnosti dôvodom, pre ktorý by bola záložná zmluva neplatná z dôvodu rozporu s dobrými mravmi, keď rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi musí vychádzať z objektívnych kritérií s prihliadnutím na všetky individuálne okolnosti daného prípadu, pričom žalobkyňa vstúpila do zmluvného vzťahu s bankou riadne oboznámená s charakterom, účelom a predmetom záložnej zmluvy a preto nemožno konštatovať úmysel banky poškodiť ju ako povinnú osobu. K námietke premĺčania, ktorú vzniesla žalobkyňa, nakoľko mimoriadna splatnosť úveru bola vyhlásená ku 06. októbru 2014 s tým, že hlavný záväzok je premĺčaný a má za to, že premĺčaný je aj vedľajší záväzok, a to záložná zmluva, súd prvej inštancie uviedol, že z úpravy § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že trojročná premĺčacia doba záložného práva neuplynie skôr, než uplynie premĺčacia doba zabezpečenej pohľadávky a pokiaľ § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka predlžuje plynutie premĺčacej doby práva domáhať sa uspokojenia zo zálohu tak, že ustanovuje, že záložné práva sa nepremĺčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka, vychádzal z toho, že je potrebné skúmať iba to, kedy uplynie premĺčacia doba zabezpečovanej pohľadávky, avšak nie to, či bola dlžníkom vo vzťahu k právu veriteľa domáhať sa splnenia zabezpečovanej pohľadávky aj vznesená námietka premĺčania. Žalovaná úver zosplatnila 06. októbra 2014 a listom zo 16. januára 2015 oznámila žalobkyni začatie výkonu záložného práva. Žalobkyňa záväzok neuhradila, žalovaná mohla začať s výkonom záložného práva 30. januára 2015. Žalobkyňa podala žalobu 06. marca 2015, kde žiadala nariadiť predbežné opatrenie a to uloženie povinnosti žalovanej zdržať sa úkonov smerujúcich k výkonu záložného práva, ktoré súd nariadil uznesením z 01. apríla 2015. Z dôvodu nariadeného predbežného opatrenia preto žalovaná nemohla vo výkone záložného práva pokračovať, na základe čoho došlo k pretrhnutiu plynutia premĺčacej doby. Návrhu žalobkyne na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. c) CSP s tým, aby súd podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie uviedol, že nebolo dôvodné ani hospodárne pokračovať navrhnutým spôsobom a preto nebol daný dôvod na prerušenie konania. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom (v poradí druhým) z 31. marca 2020 č. k. 14Co/35/2019-293 návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol (výrok I.), rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby a o trovách konania potvrdil (výrok II.), odvolanie voči druhému výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania odmietol (výrok III.) a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok IV.). Uviedol, že zo žiadnych okolností uzatvárania záložnej zmluvy nemožno vyvodit' také správanie, resp. taký postup žalovanej vo vzťahu k žalobkyni, že by konanie zo strany žalovanej vo vzťahu k žalobkyni naplnilo podstatu rozporu s dobrými mravmi (teda nejakým spôsobom ju poškodiť, zavádzať, či oklamať, zatajiť jej potrebné

skutočnosti, prípadne tieto skresľovať), keď žalobkyňa do tohto zmluvného vzťahu vstúpila dobrovoľne, preto jej nepremyslené až ľahkovážne konanie pri uzatváraní tejto zmluvy nemôže byť prirátané na ťarchu druhej zmluvnej strany. Pokiaľ išlo o tvrdenie neurčitosti založenej pohľadávky, odvolací súd uviedol, že záložná zmluva obsahuje zrozumiteľnú a určitú špecifikáciu zabezpečovanej pohľadávky, kde výška je určená nominálnou hodnotou istiny zabezpečovanej pohľadávky a nominálnou hodnotou jej príslušenstva, ktoré sa vypočíta ku dňu, kedy sa záložné právo vykonalo a záložná zmluva tak spĺňa predpoklady ustanovené pre jej platnosť v zmysle § 151 a § 151b Občianskeho zákonníka, pričom vymedzenie zabezpečovanej pohľadávky v zmluve nepodlieha prieskumu z pohľadu ustanovení o ochrane spotrebiteľa. K námietke premĺčania odvolací súd uviedol, že túto námietku môže uplatniť len záložca a prvýkrát tak môže úspešne urobiť až v momente, keď uplynula premĺčacia doba aj zabezpečovanej pohľadávky, nielen trojročná premĺčacia doba pre premĺčania práva záložného veriteľa domáhať sa uspokojenia zo zálohu, keď podľa právnej teórie „záložca má naliehavý právny záujem na tom, aby súd v sporovom konaní určil, že premĺčané záložné právo nie je vykonateľné vzhľadom na dovolanie sa premĺčania záložcom“, takýto petit však nebol žalobou uplatnený, žalobkyňa sa domáhala určenia, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovanej. Odvolací súd odmietol odvolanie voči druhému výroku, ktorým súd návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol a to s poukazom na ust. § 357 CSP, v zmysle ktorého nie je voči tomuto rozhodnutiu odvolanie prípustné. Odvolací súd konštatoval, že nezistil dôvod na prerušenie konania, keď úlohou Súdneho dvora EÚ v rámci prejudiciálneho konania je poskytnúť výklad práva Európskej únie alebo rozhodnúť o jeho platnosti, nie uplatňovať toto právo na skutkový stav vyplývajúci z konkrétneho konania vo veci samej pred vnútroštátnym súdom. Právne posúdenie postavenia žalobkyne (z hľadiska posúdenia, či sa na ňu vzťahuje právna úprava sledujúca ochranu spotrebiteľa) považoval za jednoznačné, preto návrh žalobkyne na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 CSP zamietol. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 CSP.

2.1. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“). Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) a písm. e) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, navrhla odložiť vykonateľnosť rozsudku krajského súdu a aby sa v dovolaní pokračovalo so žalovanou obchodnou spoločnosťou DPS financial consulting, s. r. o.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 30. novembra 2022 č. k. 4Cdo/287/2020-329 rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 2020 sp. zn. 14Co/35/2019 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, nakoľko odvolací súd nerešpektoval predpoklady a zásady, za ktorých sa v súlade s právnym poriadkom verejne vyhlasuje rozsudok; postupom odvolacieho súdu, ktorý nedodrжал procesný postup v zmysle § 219 ods. 3 CSP, došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Týmto nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobkyňi, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a žalobkyňa opodstatnene namietala dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu sa najvyšší súd nezaoberal ďalšími, v dovolaní namietanými vadami.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 18. apríla 2023 č. k. 14Co/4/2023-357, návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol (výrok I.), rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 5C/85/2015-260 zo dňa 12. novembra 2018 v napadnutom prvom výroku o zamietnutí žaloby a v závislom treťom výroku o trovách konania potvrdil (výrok II.), odvolanie voči druhému výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania odmietol (výrok III.) a žalovanej náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania nepriznal (výrok IV.).

4.1. Krajský súd v Banskej Bystrici opravným uznesením z 19. júna 2023 č. k. 14Co/4/2023-389 opravil záhlavie rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. apríla 2023 č. k. 14Co/4/2023-357 v zmene označenia žalovanej na Československú obchodnú banku, a. s. Bratislava, Žitkova 11, IČO: 36 854 140.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v spojení s opravným uznesením podala žalobkyňa dovolanie, ktoré odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 420 písm. b), f), e) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

5.1. Dovolateľka namietala podľa § 420 písm. b) CSP nasledovné: Oznámením zo dňa 30. júna 2020 pôvodný žalovaný OTP Banka Slovensko, a. s. so sídlom Štúrova 5, 813 54 Bratislava, IČO: 31 318 916 zapísaná v OR SR Bratislava I., oddiel: Sa, vložka č. 335/B oznámil žalobkyni, že všetky svoje práva zo záložnej zmluvy postúpil DPS financial consulting, s. r. o., Tamaškovičova 17/2742, 917 01 Trnava, IČO: 46 713 930. Predmetné oznámenie bolo súčasťou skoršieho dovolania žalobkyne zo dňa 30. júna 2020 spolu s návrhom na postup podľa § 80 ods. 1 CSP. Okrem toho spoločnosť OTP Banka Slovensko, a. s. zanikla ku dňu 01. októbra 2021, t. j. už v čase rozhodnutia odvolacieho súdu zo dňa 30. novembra 2022 sp. zn. 4Cdo/287/2020 žalovaný nemal procesnú subjektivitu. Po zrušení skoršieho rozhodnutia odvolacieho súdu č. k. 14Co/35/2019-293 zo dňa 31. marca 2020 uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/287/2020 zo dňa 30. novembra 2022, mal odvolací súd podľa názoru žalobkyne vzhľadom na existenciu právnej skutočnosti, s ktorou sa spája prevod práv a povinností, o ktorých sa koná, a vzhľadom na procesný návrh žalobkyne obsiahnutý v jej dovolaní rozhodnúť o navrhovanej zmene na strane žalovanej. Napriek tomu, odvolací súd v aktuálne napadnutom rozhodnutí nezohľadnil prevod práv a povinností vyplývajúcich zo záložnej zmluvy, ktorá je predmetom konania, na spoločnosť DPS financial consulting, s. r. o., o návrhu žalobkyne na zmenu žalovanej nerozhodol a rozhodoval za účasti žalovanej OTP Banka Slovensko, a. s., ktorá v danom čase rozhodovania odvolacieho súdu nemala procesnú subjektivitu z dôvodu postúpenia práv a povinností na spoločnosť DPS financial consulting, s. r. o. V neposlednom rade poukázal na to, že rozhodnutie o dovolaní sp. zn. 4Cdo/287/2020 nebolo žalobkyni doteraz doručené, napriek tomu Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodol, čím boli porušené procesné práva žalobkyne aby sa mohla oboznámiť a vyjadriť k rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a zároveň by mohla súd upozorniť na zjavnú nezákonnosť jeho postupu ak v konaní pokračuje so žalovanou, ktorá fakticky neexistuje. V tomto preto krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vzhľadom na vyššie uvedené je preto zjavne naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. b) a písm. f) CSP.

5.2. Žalobkyňa vymedzila právne otázky v zmysle § 432 ods. 2 CSP nasledovne: 1. Je súd povinný ex offio skúmať platnosť hlavného záväzku v súvislosti s platnosťou akcesorického záväzku, pričom ak súd zistí, že hlavný záväzok bol uzavretý v rozpore s dobrými mravmi má sa za to, že aj akcesorický záväzok je neplatný pre rozpor s § 39 zákona č. 40/1964 Zb.? 2. Majú na platnosť akcesorického záväzku vplyv okolnosti, za ktorých bol uzatvorený hlavný záväzok ak zmluvné strany pri uzatvorení hlavného záväzku nekonali v dobrej viere alebo porušili zákonom ustanovené povinnosti za súčasne splnenej podmienky, že osoba dlžník je odlišná od účastníka akcesorického záväzku. 3. Vzťahuje sa ochrana spotrebiteľa aj na akcesorický záväzok k hlavnému záväzku, ktorý spadá pod definíciu spotrebiteľského vzťahu, aj v prípade ak nie je daná totožnosť účastníkov týchto vzťahov alebo nenapĺňa sám o sebe definíciu spotrebiteľského vzťahu?

5.3. Žalobkyňa je toho názoru (§ 432 ods. 2 CSP), že súd má z úradnej moci skúmať aj platnosť alebo neplatnosť hlavného záväzku vo vzťahu k akcesorickému záväzku (záložnej zmluve) a ak zistí, že tento hlavný záväzok bol uzavretý v rozpore s § 39 Občianskeho zákonníka, tak v rámci právnej teórie ovocia otráveného stromu nie je možné považovať za platný ani akcesorický záväzok. Taktiež je žalobkyňa toho názoru, že v prípade, že hlavný záväzok spĺňa charakteristiku spotrebiteľského vzťahu, tak aj akcesorický záväzok má spadať pod ochranu spotrebiteľa, aj keď tam nedochádza k plneniu. Inak povedané, ak hlavný záväzok musel spĺňať podmienky ochrany spotrebiteľa, tak by bolo nespravodlivé, ak akcesorický vzťah nemal rovnakú ochranu, ak je jeho účastníkom fyzická osoba - tzv. slabšia strana. V tomto smere je tiež dôležité zohľadniť, že aj na základe akcesorického vzťahu môže prísť k plneniu, i keď nie k odplatnému, ale na druhej strane aj podmienky tohto vzťahu musia zohľadňovať postavenie slabšej strany, najmä keď v tejto súvislosti môže prísť o strechu nad hlavou. Záverom tiež poukazujeme na dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP (rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd). V zmysle ustálenej judikatúry je dané, že zákonným sudcom sú aj sudcovia Súdneho dvora

Európskej únie (ďalej ako „SD EÚ“) v prípade riešenia predbežnej otázky. V zmysle odôvodnenia publikovaného nálezu Ústavného súdu SR (sp. zn. IV. ÚS 206/08 zverejnené v zbierke rozhodnutí ÚS pod č. 94/2008). V zmysle vyššie uvedeného právne záväzného názoru Ústavného súdu SR je daný dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP v prípade, ak príslušný súd nepredložil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru EÚ, nakoľko vo veci nekonal zákonný sudca, t. j. sudca SD EÚ. Žalobkyňa je toho názoru, že krajský a okresný súd pochybili ak nerozpoznali svoju povinnosť sa obrátiť na SD EÚ vo veci výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v súvislosti s akcesorickými záväzkami k spotrebiteľským zmluvám. V tomto smere tiež navrhujeme, aby dovolací súd predložil prejudiciálnu otázku v rovnakom znení ako v čl. V tohto dovolania a zväzil z tohto dôvodu prerušiť dovolacie konanie, resp. aby v prípade vyhovieť dovolaniu v rámci záväzného právneho názoru určil súdu nižšej inštancie povinnosť predložiť navrhovanú prejudiciálnu otázku SD EÚ. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 18. apríla 2023 č. k. 14Co/4/2023-357 vo všetkých bodoch rozsudku. Žalobkyňa týmto navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 444 CSP odložil vykonateľnosť rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 18. apríla 2023 č. k. 14Co/4/2023-357. Dovolanie doplnila, z dôvodu vydania opravného uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14Co/4/2023-389.

5.4. Československá obchodná banka, a. s. sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Na nedostatok procesnej subjektivity musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu a kedykoľvek v každom štádiu konania. Procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len

ten, komu ju zákon priznáva (§ 61 CSP). Podľa § 67 CSP každý môže pred súdom samostatne konať v rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Podľa § 438 ods. 1 CSP na konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

14. Podľa § 161 ods. 1 a 2 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

15. Jednou z podmienok konania je procesná subjektivita strany konania, ktorú má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 61 CSP). Nedostatok procesnej subjektivity je dôvodom zastavenia konania (§ 62 CSP), ak však strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať (§ 63 ods. 1 CSP). Ak strana zanikne počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd rozhodne, že v konaní pokračuje s jej právnym nástupcom. Ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví. (§ 64 CSP). Právny nástupca podľa § 63 a § 64 CSP prijíma stav konania ku dňu procesnej subjektivity svojho predchodcu.

16. Ustanovenie § 161 CSP ukladá súdu povinnosť v každom štádiu konania prihliadať na to, či sú splnené zákonom stanovené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť tak, aby súdne konanie mohlo prebehnúť v súlade so zákonom a aby súd v súlade so zákonom mohol tiež rozhodnúť. Medzi základné procesné podmienky, na ktorých splnenie má súd povinnosť prihliadať aj bez návrhu počas celého konania, patrí podmienka procesnej subjektivity, t. j. spôsobilosti účastníka byť stranou sporu (účastníkom mimosporového konania). Spôsobilosť byť stranou sporu (účastníkom mimosporového konania) znamená mať procesné práva a povinnosti, ktoré jej zákon priznáva, resp. ukladá. Predpokladom procesnej subjektivity je hmotnoprávna subjektivita vo význame mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. Hmotnoprávna spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká u fyzických osôb narodením, prípadne počatím, ak sa dieťa narodí živé a zaniká smrťou fyzickej osoby, prípadne jej vyhlásením za mŕtvu (§ 7 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka).

17. Z obsahu spisu vyplýva naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. b) a písm. f) CSP, nakoľko odvolací súd rozhodol za zjavne procesne neprípustnej situácie a síce, že rozhodol v prospech pôvodne žalovaného subjektu (OTP Banka Slovensko, a. s.) a to napriek tomu, že odvolací súd mal mať vedomosť o tom, že došlo k právnemu zániku tohto subjektu s právnym nástupcom Československá obchodná banka, a. s. Podľa § 378 ods. 1 CSP v spojitosti s § 66 CSP mal odvolací súd z úradnej povinnosti, t. j. bez návrhu rozhodnúť uznesením, že v konaní pokračuje s právnym nástupcom pôvodne žalovaného subjektu a to ešte pred vyhlásením rozsudku z 18. apríla 2023 č. k. 14Co/4/2023-357. Opravné uznesenie nie je procesne správne riešenie procesného nástupníctva na strane žalovaného. Civilný sporový poriadok nepozná situáciu, keď k zániku účastníka príde pred vynesením rozsudku a

súd si túto skutočnosť nevšimne. Odvolací súd takéto uznesenie o pokračovaní s právnym nástupcom nevydal, čím došlo k nesprávnemu procesnému postupu súdu, čo viedlo k vydaniu nezákonného dovolaním napadnutého rozsudku.

18. Napriek tomu, že pôvodná žalovaná dňa 30. júna 2020 postúpila pohľadávku na DPS financial consulting, s. r. o., o procesnom návrhu žalobkyne na zmenu žalovanej odvolací súd nerozhodol a rozhodoval rozsudkom z 18. apríla 2023 č. k. 14Co/4/2023-357 za účasti zaniknutej žalovanej OTP Banka Slovensko, a. s. Dňa 01. októbra 2021 OTP Banka Slovensko, a. s. ako obchodná spoločnosť zanikla, už nebola nositeľom procesnej subjektivity, a tým súd zaťažil svoje konanie a rozhodnutie vadou zmätočnosti, keď nezohľadnil prevod práv a povinností na spoločnosť Československá obchodná banka a. s.

19. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu okrem vyššie uvedeného zohľadniť právne skutočnosti, ku ktorým došlo po vydaní napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, a to zánik obchodnej spoločnosti OTP Banka Slovensko, a. s. a vyriešiť tým procesné nástupníctvo na strane žalovanej.

20. Nakoľko odvolací súd konal so spoločnosťou OTP Banka Slovensko, a. s., Bratislava, Štúrova 5, IČO: 31 318 916, ktorá však už nebola nositeľom procesnej subjektivity, dovolací súd v zmysle § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok odvolacieho súdu spolu s opravným uznesením a vec za účelom odstránenia uvedeného procesného pochybenia mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

21. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.